

Pagina 1

Wetsvoorstel affectieschade verworpen

Pagina 4

10e PIV Jaarconferentie. In de schaduw van het slachtoffer

Pagina 8

21e LSA-Symposium. Een nieuwe aanpak

Pagina 10

Aansprakelijkheidsverzekeringen en bevoegdheid KiFiD

Pagina 14

Alternatieve causaliteit; HR 18-12-2009

april 2010

Pagina 1
Eerste Kamer stelt velen teleur!

Pagina 4
Affectieschade laat zich niet zomaar wegzetten ...

Pagina 8
Minder complex(en)?

Pagina 10
Positie derde-gelaedeerde is anders ...

Pagina 14
Scheidslijn tussen art. 6:99 en 6:102 BW

Wetsvoorstel affectieschade verworpen ondanks empirisch gebleken behoefte en brede maatschappelijke steun

Op 23 maart 2010 heeft de Eerste Kamer, tot verrassing en teleurstelling van velen, het Wetsvoorstel affectieschade verworpen: dertig senatoren stemden voor (de aanwezige leden van PvdA, SP, GroenLinks, D66, PvdD en OSF) en zesendertig stemden tegen (de aanwezige leden van CDA, VVD, CU en SGP). Daarmee eindigde een meer dan zeven jaar durende parlementaire discussie over de wenselijkheid van het toekennen van een vergoeding voor leed en verdriet aan naasten en nabestaanden in het geval een dierbare ernstig gewond is geraakt of is overleden als gevolg van een gebeurtenis waarvoor een ander aansprakelijk is.

Mr. K.A.P.C. van Wees
Vrije Universiteit
Amsterdam

Hoewel het in het leven roepen van een wettelijke regeling als zodanig breed werd ondersteund, is de toon van het debat over het reeds in 2003 bij de Tweede Kamer ingediende wetsvoorstel steeds nogal kritisch geweest¹. Vanuit de Tweede en Eerste Kamer en in de juridische literatuur werden de nodige kanttekeningen geplaatst bij de vormgeving van het wetsvoorstel, onder andere bij het voornemen met een vaste vergoeding te werken. De kritiek kwam er kort gezegd op neer dat men betwijfelde of bepaalde in het wetsvoorstel gemaakte keuzes zich wel goed lenen voor de verwezenlijking van de primair gestelde doelen: erkenning en genoegdoening. De kritiek

richtte zich vooral op de gesloten kring van gerechtigden, het voornemen te werken met een gefixeerd bedrag aan schadevergoeding en de onbepaaldheid van het begrip 'ernstig en blijvend letsel'. Deze kritiek heeft tot een aantal aanpassingen van het wetsvoorstel geleid, waarvan de toevoeging van een hardheidsclausule op het punt van de gesloten kring van gerechtigden de belangrijkste was². Het wetsvoorstel affectieschade werd door de Tweede Kamer met algemene stemmen aangenomen.

In de daaropvolgende behandeling in de Eerste Kamer werden opnieuw kritische kanttekeningen geplaatst bij het wetsvoorstel. Tijdens de plenaire behandeling op 12 september 2006 bleek de Eerste Kamer, alvorens over het wetsvoorstel te willen stemmen, de resultaten te willen afwachten van (nader) onderzoek. Naast een reeds gestart 'kwalitatief' onderzoek naar behoeften, verwachtingen en ervaringen van slachtoffers en hun naasten met betrekking tot het civiele aansprakelijkheidsrecht³ werd in opdracht van de Minister van Justitie een grootschalig 'kwantitatief' empirisch vervolgonderzoek uitgevoerd dat zich specifiek richtte op vragen die betrekking hebben op de vergoeding van affectieschade zoals voorgesteld in het wetsvoorstel affectieschade: bestaat er behoefte aan die vergoeding, kan die een bijdrage leveren aan de verwerking, en zo ja in welke vorm dient deze dan te geschieden?

Op basis van dit empirische onderzoek onder mensen van wie een partner of kind is overleden of ernstig en blijvend invalide is geraakt door een fout of misdrijf van een ander, kan kort gezegd het volgende worden geconcludeerd⁴.

Gezinsleden van slachtoffers hebben in meerderheid behoefte aan vergoeding van affectieschade. Zij verwachten dat die vergoeding hen kan helpen bij de verwerking van de gebeurtenis. Een recht op vergoeding van affectieschade wordt door hen beschouwd als erkenning van de fout en hun leed. Wel blijkt cruciaal dat vergoeding van affectieschade op een uiterst zorgvuldige en goed door-dachte wijze wordt aangeboden, liefst in een apart afwikkelingstraject. Minder eenduidige antwoorden biedt het onderzoek op de controversiële vraag hoe de hoogte van de vergoeding zou moeten worden vastgesteld.

Respondenten gaven in grote meerderheid aan het belangrijker te vinden dat rekening wordt gehouden met hun individuele omstandigheden bij de vaststelling van het bedrag voor vergoeding van affectieschade, ook al leidt dit tot lastige discussies en een langduriger afwikkeling.

Respondenten werden verder bevraagd over drie vormen van vaststelling: een vast bedrag, een variabel bedrag en een zogenoemd genormeerd bedrag. Op de vraag welke wijze van vaststelling het meest zou hebben bijgedragen aan de eigen verwerking, koos 36% van de respondenten voor een variabel bedrag (waarvan de hoogte per individueel geval wordt vastgesteld), 28% voor een genormeerd bedrag (een tussenvorm waarbij voor de hoogte van het bedrag wordt aangesloten bij een tabel met relatie- en letselcategorieën) en slechts 16% voor een vast bedrag (zoals voorgenomen in het wetsvoorstel). 20% antwoordde met 'geen mening'. In zoverre zou het werken met één vaste vergoeding voor alle gevallen dus niet aansluiten bij de voorkeuren van de meeste naasten en nabestaanden. Tegelijkertijd vonden naasten en nabestaanden een soepele

en vlotte afwikkeling van de financiële schade het belangrijkste van allemaal en gaven respondenten aan dat lastige discussies over de hoogte van het bedrag hun verwerking zouden belemmeren. Dat staat op gespannen voet met de voorkeur om rekening te houden met individuele omstandigheden bij de vaststelling van de vergoeding, omdat variatie in bedragen aanleiding kan geven tot lastige discussies en een langduriger afwikkeling. Een mogelijke verklaring voor deze tegenstrijdige uitkomsten kan zijn dat de voorkeur van de Nederlandse respondenten mede is ingegeven door hun verwachting dat een vast bedrag, vanwege het abstracte karakter, naar de aard minder erkenning biedt van het door hen individueel ervaren verlies. Dit terwijl deze voorkeur niet wordt gecorrigeerd door daadwerkelijke ervaring met de nadelen van de noodzaak om over de hoogte van het bedrag in debat te gaan. Een aanwijzing hiervoor is dat in interviews met Belgische nabestaanden en naasten de teneur bleek dat men het onaangenaam vond om over de hoogte van het smartengeld voor naasten te moeten steggelen.

Het onderzoeksrapport werd op 9 februari 2009 naar de Eerste Kamer gestuurd. De Minister van Justitie gaf daarbij aan vooralsnog vast te willen houden aan één vast bedrag voor alle gevallen. Dit kwam hem in de Eerste Kamer op forse kritiek te staan. De minister deed daarom de toezegging om in een concept-AMvB een stelsel met verschillende (vaste) bedragen uit te werken en deze ter kennis van de Eerste Kamer te brengen. Daarop kwam de minister met een ontwerpbesluit waarin enerzijds onderscheid werd gemaakt tussen gevallen van ernstig en blijvend letsel en anderzijds betekenis werd toegekend aan de aard van de relatie.

Volgens de Nota van Toelichting bij de concept-AMvB kan op deze wijze bij de vaststelling van de omvang van de vergoeding rekening worden gehouden met de meest van belang zijnde individuele omstandigheden, maar zijn de categorieën ook zodanig gedefinieerd dat er geen discussie mogelijk is binnen welke categorie een naaste/nabestaande valt. Het Verbond van Verzekeraars en Slachtofferhulp Nederland, die door de minister om advies waren gevraagd, waren positief over het voorgenomen besluit. Ook de Raad van State adviseerde positief.

In het plenaire Eerste Kamerdebat van 9 maart van dit jaar waren de fracties van de VVD en het CDA (mede sprekend namens ChristenUnie en de SGP) evenwel onverminderd kritisch. Niet alleen werd betwijfeld of met de voorgestelde AMvB voldoende tegemoet werd gekomen aan de voorkeur van naasten en nabestaanden dat bij de

Tabel 1 - Variatie hoogte vergoeding affectieschade in concept-AMvB

	Ernstig blijvend letsel slachtoffer	Overlijden slachtoffer
Partners, ouders, kinderen	€ 15.000	€ 17.500
Overigen	€ 12.500	€ 15.000

vaststelling van de vergoeding rekening wordt gehouden met hun individuele omstandigheden, ook in bredere zin bleef men bezwaren houden tegen het wetsvoorstel. De CDA-fractie achtte het uiteindelijk ongewenst dat erkenning van menselijk leed wordt vertaald in een financiële vergoeding.

De VVD stelde dat de gedachte achter het wetsvoorstel (dat weliswaar nooit alle pijn en verdriet kan worden weggenomen maar dat een vergoeding kan dienen als erkenning) waardering verdient, doch was bang dat het wetsvoorstel bijdraagt aan een claimcultuur. Daarnaast vond de fractie de overheidsbemoeienis te groot doordat in de ontwerp AMvB wordt bepaald wie in aanmerking komt en voor welk bedrag. (Deze redenering lijkt innerlijk overigens tegenstrijdig. Enerzijds is men bang voor een claimcultuur, anderzijds wenst men geen regeling waarin aan deze angst tegemoet wordt gekomen middels een in beginsel gesloten kring van gerechtigden en het hanteren van vaste bedragen.) Andere kritiekpunten van genoemde fracties waren onder andere dat de onbepaaldheid van het begrip 'ernstig en blijvend letsel' alsnog tot lastige en mogelijk pijnlijke discussies zou leiden en dat de wijze van aanbieden van de vergoeding eerst nader moet zijn geregeld. Aan het slot van het debat werd besloten tot hoofdelijke stemming, welke op 23 maart 2010 heeft plaatsgevonden en dus tot verwerping van het wetsvoorstel heeft geleid.

Gezien het brede maatschappelijke draagvlak dat voor het wetsvoorstel bestond heeft deze gang van zaken velen onaangenaam verrast. Diverse organisaties waaronder Slachtofferhulp Nederland, de ANWB en de voorzitter van de LSA spraken spoedig na de verwerping hun teleurstelling uit. Er hoeft dan ook geenszins verwacht te worden dat dit tot een (voorlopig) eind van de discussie over de wenselijkheid van vergoeding van affectieschade zal leiden. Het debat in de Eerste Kamer beziend is echter moeilijk voorstelbaar hoe een voorstel vorm gegeven zou kunnen worden dat - althans in de huidige samenstelling - wel op steun van deze Kamer zou mogen rekenen. Ook in de rechtspraak mag men geen belangrijke ontwik-

kelingen verwachten. Reeds in het Taxibus-arrest⁵ heeft de Hoge Raad overwogen dat het binnen het huidige wettelijke stelsel de rechtsvormen de taak van de rechter te buiten gaat een vergoeding ter zake van affectieschade toe te wijzen (overigens geeft de Hoge Raad daarbij wel aan dat niet valt uit te sluiten dat het wettelijke stelsel

onvoldoende tegemoetkomt aan de maatschappelijk gevoelde behoefte om aan degenen die in hun leven de ernstige gevolgen moeten ondervinden van het overlijden van een persoon tot wie zij in een affectieve relatie hebben gestaan, enige vorm van genoegdoening te verschaffen). Bovendien heeft de Hoge Raad in zijn recente arrest van 9 oktober 2009⁶ duidelijk gemaakt de in het Taxibus-arrest geformuleerde vereisten voor een succesvolle shockschadevordering niet te willen oprekken.

Het resultaat is hoe dan ook dat naasten en nabestaanden geen enkele aanspraak op vergoeding van leed en verdriet wordt geboden en dus met lege handen blijven staan. McClurg, een Amerikaanse jurist die zijn verloofde in een verkeersongeval verloor en geconfronteerd werd met het feit dat nabestaanden geen enkel recht toekwam op vergoeding van hun leed en verdriet, verwoordde het als volgt: "We consider life priceless, so we treat it as worthless".⁷

¹ Zie voor een bespreking K.A.P.C. van Wees, "Het wetsvoorstel affectieschade in de ijskast", TVP 2006, p. 124-128.

² Hoewel er ook veel kritiek was op het voornemen te werken met een vast bedrag, werd een door Tweede Kamerlid Luchtensveld (VVD) voorgestelde motie waarin de regering werd verzocht de AMvB zo op stellen dat gerechtigden worden toegelaten het bewijs te leveren dat in hun specifieke geval de vergoeding van affectieschade op een hoger bedrag dient te worden vastgesteld, uiteindelijk niet ingediend. Dit nadat de minister de TK had aangegeven dat in de AMvB de hoogte van de bedragen kan worden gevarieerd.

³ R.M.E. Huver, K.A.P.C. van Wees, A.J. Akkermans en N.A. Elbers, *Slachtoffers en aansprakelijkheid*. Een onderzoek naar behoeften, verwachtingen en ervaringen van slachtoffers en hun naasten met betrekking tot het civiele aansprakelijk-

heidsrecht, Deel I, Terreinverkenning, Den Haag: WODC 2007, zie www.wodc.nl > zoeken op 'slachtoffers en aansprakelijkheid'.

⁴ A.J. Akkermans, J.E. Hulst, E.A.M. Claassen, A. ten Boom, N.A. Elbers, K.A.P.C. van Wees, D.J. Bruinvels, *Slachtoffers en aansprakelijkheid*. Een onderzoek naar behoeften, verwachtingen en ervaringen van slachtoffers en hun naasten met betrekking tot het civiele aansprakelijkheidsrecht, Deel II, Affectieschade, Den Haag: WODC 2008, zie www.wodc.nl > zoeken op 'slachtoffers en aansprakelijkheid'.

⁵ HR 22 februari 2002, NJ 2002, 240.

⁶ LjN BI8583, RvdW 2009, 1154; zie ook A. Ales, "Affectie- en shockschade; strikte hantering confrontatie-eis", PIV-Bulletin 2009, 7.

⁷ A.J. McClurg, "Dead sorrow: a story about loss and a new theory of wrongful death damages", Boston University Law Review, 85 (2005), p. 6.

Tiende PIV Jaarconferentie

In de schaduw van het slachtoffer

Op vrijdag 26 maart 2010 vond in het Congrescentrum Orpheus in Apeldoorn de tiende PIV Jaarconferentie plaats. In zes presentaties en discussies in subgroepen stond de aandacht voor de omgeving van het directe slachtoffer centraal. Welke gevolgen heeft een ongeval voor gezinsleden en nabestaanden? In hoeverre voorziet het recht in een mogelijkheid van schadevergoeding? Deze en een groot aantal andere vragen kwamen aan de orde tijdens een bijzondere levendige conferentie.

Het had er alle schijn van dat de tiende PIV Jaarconferentie onder een ongunstig gesternte was georganiseerd. Eerder in de week stemde immers de Eerste Kamer het wetsvoorstel tot vergoeding van affectieschade af, waardoor voorgenomen lezingen moesten worden aangepast of zelfs helemaal worden omgewerkt. In andere lezingen was het verkeersongeval een onvermijdelijk thema en juist op vrijdagochtend vonden twee grote ongelukken plaats, waardoor nogal wat congresgangers vanwege lange files op de A1 en de A50 richting Apeldoorn niet op tijd konden komen. Ondanks deze tegenslagen kon aan het einde van de dag van een zeer succesvolle en vruchtbare conferentie worden gesproken.

Algemene uitgangspunten

Na een welkomwoord door radiopresentator en dagvoorzitter Tom van 't Hek, die de deelnemers aan de conferentie een inspiratie- en betekenisvolle en vooral ook leuke dag toewenste, werd het spits afgebeten door prof.

mr. Willem van Boom, hoogleraar privaatrecht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Hij was de eerste die aan de teleurstellende stemming in de Eerste Kamer refereerde. “*De geschiedenis herhaalt zich!*” aldus Van Boom, die aangaf dat zowel in 1838, toen de Code Civil door het Burgerlijk Wetboek werd vervangen, als in 1992, toen verschillende delen van het Nieuw Burgerlijk Wetboek het licht zagen, de positie van de derde na een ongeval niet was verbeterd. Van Boom behandelde in zijn presentatie de algemene uitgangspunten bij de vergoeding van letselschade. In beginsel wordt alleen de schade van de gekwetste zelf vergoed. Daarnaast zijn in de art. 6:107, 107a en 108 BW rechthebbende derden genoemd, waarbij het gaat om ‘afgeleide’ of ‘verplaatste’ schade (diverse regresrechten voor uitkeringen) en, bij overlijden, vooral vergoeding van derving van levensonderhoud en uitvaartkosten. Ook als rechtstreeks jegens de derde onrechtmatig is gehandeld, geldt dit gesloten stelsel, tenzij het letsel werd toegebracht met het oogmerk de derde te raken of in het geval de shockschade-uitzondering zich voordoet. Van Boom besprak tot slot een aantal knelpunten en aandachtspunten in de situatie zoals die nu is, met name ten aanzien van de inkomensschade en de ingeleverde vrije tijd van de derde.

Shockschade

Mr. Erik van Orsouw, advocaat bij Kennedy Van der Laan Advocaten in Amsterdam, behandelde het onderwerp shockschade. Bekend is het Taxibusarrest (HR 22 februari 2002, NJ 2002, 240). De Hoge Raad bepaalde dat de moeder recht op een vergoeding van haar schrik- en shockschade had. Van Orsouw behandelde eerst de beoordelingscriteria: er moet sprake zijn van een schending van een verkeers- of veiligheidsnorm, van een in de psychiatrie erkend ziektebeeld en van een emotionele shock (die volgens de Hoge Raad vooral in het geval van een nauwe affectieve relatie voorstelbaar is) en, niet het minst belangrijk, er moet sprake zijn van een confrontatie. In de literatuur is na het Taxibusarrest de nodige kritiek geleverd, met name voor wat betreft de samenloop van shockschade en affectieschade en de interpretatie van de confrontatie-eis. Deze eis heeft vooral in de lagere rechtspraak tot de nodige worsteling geleid. Na een korte schets van de situatie in Engeland en Duitsland - in beide landen komen alleen dierbaren voor een vergoeding in aanmerking - besprak Van Orsouw de shockschadeclaims die na de dramatische gebeurtenis op Koninginnedag 2009 in Apeldoorn werden ingediend. In verschillende media is forse kritiek geuit op de claims van met name televisiekijkers. In zijn bespreking van alternatieve mogelijkheden

gaf Van Orsouw aan dat shockschade een lastig en gevoelig en zeker ook discutabel onderwerp zal blijven. Hij opperde de mogelijkheden om de confrontatie-eis te schrappen en de shockschaderegeling in zijn geheel door een vergoeding van affectieschade te vervangen.

Gederfd levensonderhoud bij overlijden

Mr. Paul Meijer, advocaat bij Mens Advocaten in Rotterdam, nam één specifiek onderwerp onder de loep, namelijk de vergoeding van gederfd levensonderhoud in financiële zin, zoals dit is geregeld in 6:108 lid 1 sub a-c BW. Meijer gaf aan dat overlijdensschade ingewikkelder is dan letselschade, omdat het feit dat iemand er niet meer is, een besparing oplevert. Deze besparing moet in de vergoeding worden verdisconteerd, hetgeen gebeurt door de behoefte en de behoeftigheid te bepalen. De behoefte is het inkomen zonder ongeval (de levensstandaard van een bepaald persoon) en de behoeftigheid is het tekort (het ontbreken van de financiële middelen om in de behoefte te voorzien). De behoefte wordt bepaald door het gezinsinkomen zonder ongeval in vaste en variabele lasten te verdelen en deze lasten aan de vorderingsgerechtigden toe te delen. Aan de hand van verschillende berekeningen liet Meijer zien dat met name de vaste lasten in de berekening van de vergoeding zwaar wegen en als gevolg daarvan veel discussie opleveren. Meijer hield daarom een pleidooi voor een abstracte (in plaats van concrete) bepaling van die vaste lasten, aan de hand van referentietabellen van het NIBUD. Zo'n normering van de vaste lasten valt volgens Meijer binnen de wettelijke mogelijkheden en ook binnen bestaande rechtspraak. Hij pleitte ervoor de vaste lasten te stellen op 60 procent, maar stelde zijn voorstel zelf ter discussie door eraan toe te voegen dat de vaste lasten concreet moeten worden bepaald in het geval de uitkomst daarvan aanzienlijk hoger is dan de abstracte bepaling.

Affectieschade

Vooraf mr. dr. Esther Pans, advocaat bij Beer advocaten in Amsterdam, was in haar voorbereiding op de conferentie danig gestoord door de stemming in de Eerste Kamer over het wetsvoorstel tot vergoeding van affectieschade. Zij had haar presentatie op het laatste moment volledig moeten

omwerken. Het gewraakte wetsvoorstel was al in 2005 met algemene stemmen door de Tweede Kamer aangenomen. De Eerste Kamer wachtte echter tot voor kort op een ontwerp-AMvB van de Minister van Justitie over concrete vergoedingen. Dat de Eerste Kamer na de verschijning van dit ontwerp-AMvB in januari 2010 zou tegenstemmen, ondanks de positieve houding ten opzichte van het wetsvoorstel van zowel het Verbond van Verzekeraars als Slachtofferhulp Nederland, was voor menigeen als een zeer onwelkome verrassing gekomen. "Over de rol van de Eerste Kamer mag men staatsrechtelijk twijfelen!" kon Esther Pans dan ook niet nalaten op te merken. In haar lezing besprak zij eerst de definitie van affectieschade en vervolgens de politieke gang van zaken sinds de vragen van VVD-kamerlid mevrouw Vos en de motie van de leden Vos, Dittrich (D66) en Santi (PvdA) in 2000¹ tot en met de stemming in de Eerste Kamer, die mede dankzij opnieuw de VVD met 30 tegen 36 stemmen negatief was uitgevallen. Ook ging Pans uitgebreid in op het onderzoek door de VU, onder leiding van prof. mr. Arno Akkermans, in opdracht van het ministerie van Justitie. Daaruit bleek duidelijk dat er breed behoefte bestaat aan een regeling met betrekking tot affectieschade, evenals overigens aan een vergoeding van materiële schade voor derden, een soepele afwikkeling van die schade en een erkenning van schuld door de aansprakelijke partij. Vervolgens besprak Esther Pans de argumenten tegen het wetsvoorstel zoals die door de Eerste Kamer te berde waren gebracht. Van elk tegenargument, van de vrees voor een versterking van de claimcultuur tot en met het paternalistische karakter van het wetsvoorstel, liet zij geen spaan heel. Tot slot oogste zij een luid applaus met haar voorstel voor een Bedrijfsregeling 18 van het Verbond van Verzekeraars, waarvan de inhoud gelijk aan het afgewezen wetsvoorstel zou moeten zijn. In een reactie zegde PIV-directeur Theo Kremer toe onder verzekeraars te zullen peilen in hoeverre dit voorstel houdbaar is, waar hij wel bij opmerkte zich te willen beperken tot affectieschade bij overlijden.

Van Orsouw, Pans, Akkermans en Meijer

Verdeeld in subgroepen

Voor het middagprogramma van de PIV Jaarconferentie werden de circa 450 deelnemers in subgroepen verdeeld. Ze kregen de opdracht te discussiëren over de stelling dat de verzekeringsbranche nu zelf met een regeling voor de vergoeding van affectieschade moet komen en om creatieve oplossingen voor bepaalde casussen te bedenken, buiten de bestaande kaders van wet- en regelgeving. Bij de evaluatie, terug in de plenaire zitting in de congreszaal, bleek men nagenoeg unaniem een brancheregeling te wensen voor de vergoeding van affectieschade na een overlijden, maar reageerde men verdeeld ten aanzien van zo'n regeling bij ernstige en blijvende letselschade in verband met voorziene problemen bij het vaststellen van de zwaarte van het letsel. Creatieve oplossingen voor de voorlegde casussen waren in grote getale ingediend, vanuit verrassende invalshoeken; een aantal ervan zal op de website van het PIV worden geplaatst. De besproken oplossingen gingen in de richting van thuiszorg in natura, de inschakeling van een bemiddelingsbureau, een vergoede vakantie voor nabestaanden of een weekje eruit tijdens de aanpassing van een woning, kaartjes voor uitjes en het laten overnemen door de dader van vrijwilligerswerk van het slachtoffer. Met de inleiders van het ochtendprogramma werd gediscussieerd over de vraag of dergelijke oplossingen in een bepaald kader moeten worden gezet of aan de creativiteit van de betrokken verzekeraar moeten worden overgelaten.

Excuses

Het middagprogramma werd voortgezet met een inleiding door prof. mr. Arno Akkermans, hoogleraar privaatrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam, en mr. Liesbeth Hulst M.Sc., onderzoeker aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van dezelfde universiteit. In opdracht van het PIV (en naar aanleiding van eerder onderzoek door Akkermans) hadden zij onderzocht in hoeverre het zinvol is als verzekeraars gaan bevorderen dat veroorzakers van verkeersongevallen de slachtoffers excuses gaan aanbieden en, aanvullend, waaraan die excuses dan moeten voldoen om effectief te zijn, hoe verzekeraars het aanbieden van excuses kunnen bevorderen en hoe dat aanbieden

Hulst, Van 't Hek, Van Boom en Wagenaar

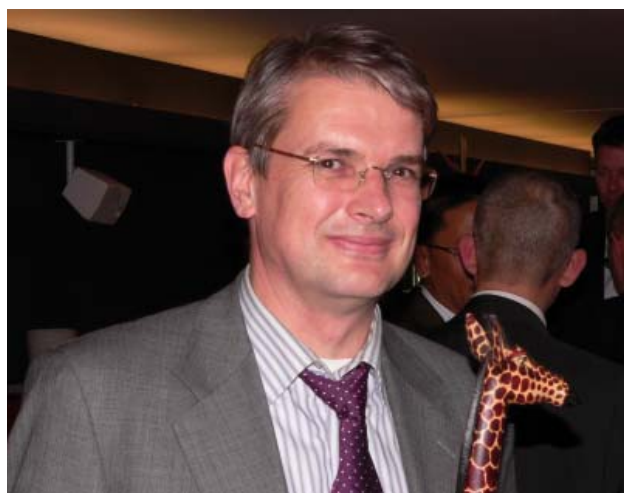

van excuses zou moeten plaatsvinden. Liesbeth Hulst behandelde allereerst een aantal inzichten vanuit psychologisch onderzoek, met name welke impact het oplopen van letselschade voor slachtoffers en voor veroorzakers heeft en welke behoeften daaruit voortvloeien. De kernbehoefte van de slachtoffers is dat de veroorzaker zijn verantwoordelijkheid voor het veroorzaken van de schade neemt, hetgeen echter in de letselschadeafwikkeling zelden goed tot uiting komt. Uit psychologisch onderzoek blijkt vervolgens ook dat excuses van de dader aan het psychologisch herstel en een positieve grondhouding van het slachtoffer kunnen bijdragen, met een versoepelde schadeafwikkeling als gevolg daarvan. Evenzo hebben excuses een positief effect op het gevoel van de veroorzakers. Uit de excuses moet medeleven blijken, maar belangrijker nog, erkenning van de verantwoordelijkheid voor de fout en de gevolgen. Verzekeraars kunnen daartoe een aanzet geven door middel van voorlichting over de positieve effecten van excuses, over de wijze waarop excuses mogelijk zijn en over de mogelijkheden van excuses zonder daarmee de juridische positie van de dader te schaden. Liesbeth Hulst besprak tot slot wat verzekeraars ook zelf kunnen doen voor een vlottere schadeafwikkeling, te weten een actieve opstelling, een goede informatievoorziening, het slachtoffer een 'voice' geven (dat wil zeggen over ongeval en behoeften laten vertellen), goed overleg en een respectvolle bejegening.

Algemene attributiefout

Het slotakkoord van de PIV Jaarconferentie was voor prof. dr. Willem Wagenaar, emeritus hoogleraar psychologische functieleer en rechtspsychologie. Wagenaar wordt regelmatig bij rechtszaken over schadeclaims betrokken, maar hij betwijfelt of het beslisproces daarmee altijd wordt gediend. Vanuit zijn vakgebied worden discussies immers naar een andere vraagstelling verlegd en eerder meer gecompliceerd dan opgelost. Wagenaar besprak de vraag hoe ongelukken ontstaan en hoe ze kunnen worden voorkomen. Hij wees erop dat ongelukken in feite niet ontstaan, maar door mensen worden gemaakt. De moeilijk-

heid is echter, dat mensen niet kunnen voorspellen dat er een ongeluk gaat gebeuren. Door de onverwachte samenvoeging van factoren treden ongelukken bij verrassing op. Iemand die een ongeluk overkomt, is niet in staat al die factoren te overzien. Wagenaar gaf aan dat bij verkeersongevallen veelal een bestuurder is betrokken die iets heeft gedaan wat hij beter niet had kunnen doen (maar wat in een eerdere situatie niet tot een ongeluk heeft geleid), maar evenzeer kan de wegbeheerder door een bepaalde nalatigheid daarbij betrokken zijn. Punt is dat meestal degene die het kortst voor het ongeluk iets heeft gedaan - de bestuurder, niet de wegbeheerder - aansprakelijk wordt gehouden, maar terecht is dat natuurlijk niet. De meeste voorvallen hebben immers niet één oorzaak, maar een complex aan oorzaken. Wagenaar ging vervolgens in op de zogenoemde 'algemene attributiefout'. Hiermee wordt bedoeld dat mensen geneigd zijn om op een zeer subjectieve manier vast te stellen wat de oorzaak van een bepaald gebeuren is. Successen zijn naar het idee van betrokkenen altijd het gevolg van de eigen kwaliteiten, terwijl wanprestaties op het conto van iets of iemand anders moeten worden geschreven. De waarheid is echter, zo herhaalde Wagenaar, dat het altijd om combinaties van factoren gaat. Essentieel is dan de vraag welke noodzakelijke voorwaarde in zo'n combinatie kan worden weggenomen, tegen de minste kosten, opdat een ongewenst voorval niet meer zal plaatsvinden. Wagenaar wees de aanwezigen erop, dat de algemene attributiefout ook in de personenschadebehandeling een grote rol zal spelen. Welke rol en met welke impact, is onbekend, maar alleen als men er een psycholoog bij haalt, aldus Wagenaar, ontstaat pas een dergelijke problematische vraagstelling. Beter is het daarom, zo zei hij tot slot, om psychologen in te schakelen bij het beïnvloeden van mensen zodat zij geen ongelukken meer begaan.

PIV Letselschade Award 2010

Het laatste onderdeel van de tiende PIV Jaarconferentie, afgezien van het slotwoord van dagvoorzitter Tom van 't Hek en het napraten tijdens de borrel, was de uitreiking van de PIV Giraffe. Deze blijk van waardering is voor de persoon of instelling bedoeld die zich op bijzondere wijze voor het vak van personenschadebehandeling heeft ingezet en zo 'zijn nek heeft uitgestoken'. De PIV Giraffe 2010 werd uitgereikt door Henk den Hollander, winnaar in 2009 vanwege zijn initiatief tot de PIV Letselplaza. De prijs ging onder luid applaus naar prof. dr. Arno Akkermans, voor zijn wetenschappelijke werk op het gebied van letselschadebehandeling. Akkermans toonde zich vereerd en zei dat deze waardering hem zal aanmoedigen om met extra energie op de ingeslagen weg voort te gaan, "maar wel samen met jullie allemaal!"

¹ Kamerstukken II 2000-2001, 27 400 VI, nr. 31).

Een nieuwe aanpak

Een verslag van het 21e LSA-Symposium

Mevrouw mr. M. Volker
Stichting PIV

Op 26 januari 2010 vond in het Kurhaus te Scheveningen als vertrouwde locatie alweer het eenentwintigste LSA-Symposium plaats met deze keer als thema 'Een nieuwe aanpak', onder de leiding van dagvoorzitter prof. mr. S.D. Lindenbergh¹.

LSA voorzitter mr. P.N. Langstraat² stipte in zijn welkomstwoord onder andere aan dat er recent veel kritiek is geuit op de letselschadebranche, deels terecht, deels onterecht. Hij deelde verder mee dat het bestuur van de LSA had besloten dat advocaten die samenwerken met dubieuze bureaus zullen worden geroyeerd als lid van de LSA. "Maar", zei Langstraat, "laten we ons geen complex laten aanpraten. Zo slecht doen we het met z'n allen nou ook weer niet."

Schadebeperkingsplicht - mevrouw prof. mr. A.L.M. Keirse³

Als eerste spreker introduceerde Keirse de schadeveroorzakingplicht met als haar uitgangspunt 'schade voorkomen is beter dan schade vergoeden'. In tegenstelling tot de schadebeperkingsplicht die op de benadeelde rust, rust deze plicht op de veroorzaker. Waar de schadebeperkingsplicht niet afdwingbaar is - het is immers een vorm van eigen schuld waaraan in de schaderegeling financiële consequenties zijn verbonden - is de schadeveroorzakingplicht dit wel op basis van art. 3:296 BW.

Spreekster riep op het aansprakelijkheidsrecht als instrument te gebruiken om schade te voorkomen. Met een aantal voorbeelden gaf zij aan dat achteraf vaak normen worden geformuleerd waaraan iemand zich had moeten houden en - wanneer hij dit niet heeft gedaan - waarvan hij de schade dient te vergoeden. Dezelfde normen zouden in het voorstadium te gebruiken zijn om de handhaving ervan af te dwingen.

Deelgeschillenregeling letselschade - mevrouw prof. mr. C.J.M. Klaassen⁴

Klaassen gaf een toelichting op de nieuwe wet deelgeschillenregeling die op 1 juli 2010 van kracht wordt. Doel van de nieuwe wet is de afhandeling van letselschades vlotter te laten verlopen. Het betreft hier een verzoekschriftprocedure die op basis van een gemeenschappelijk verzoek in gang kan worden gezet of op verzoek van een van de partijen. Regresnemers kunnen geen gebruik maken van de procedure. Een oordeel van de rechter in de deelgeschillenprocedure heeft dezelfde status als een eindbeslissing in een tussenvonnis. Aan dit oordeel is de bodemrechter - indien het uiteindelijk toch tot een procedure komt - in beginsel gebonden. Tegen een beslissing van de deelgeschillenrechter staat geen hoger beroep open; hoger beroep kan alleen worden ingesteld in de uiteindelijk hierop volgende bodemprocedure. De kosten in de procedure worden gezien als buitengerechtelijke kosten. Klaassen meende dat het bestaande recht eigenlijk al voldoende instrumenten kent om tot oplossingen te komen in letselzaken, maar dat de nieuwe regeling het wel wat eenvoudiger maakt. Zij wees de toehoorders nog op enkele punten, waarvan de praktijk zal moeten leren hoe de rechter daar mee om gaat. Zo heeft de rechter de discretionaire bevoegdheid een verzoek om een deelgeschillenprocedure af te wijzen, bijvoorbeeld als het om een zeer tijdrovende zaak gaat. Ook bij een gemeenschappelijk verzoek kan hij dit doen. Spreekster vroeg zich ten slotte af of de rechtelijke macht wel is toegerust voor de nieuwe regeling. Uit een rondje langs de aanwezige rechters bleek dat nog bijna nergens het geval te zijn. Een vlotte behandeling door een gespecialiseerde rechter is voorwaarde voor het succes van de nieuwe procedure. De tijd en de evaluatie zullen het leren.

Proportionele aansprakelijkheid - prof. mr. J. Spier

Spier gaf zijn visie op proportionele aansprakelijkheid en alternatieve causaliteit en wees op de Principles of European Tort Law⁵. Daaraan heeft hij zelf een bijdrage geleverd over onzeker causaal verband. Aan proportionele aansprakelijkheid komt men slechts toe, als iedere oorzaak op zich schade heeft veroorzaakt en als iedere oorzaak de gehele schade kan hebben veroorzaakt. Aan de hand van een aantal voorbeelden uit de jurisprudentie van de Hoge Raad liet hij zien tegen welke lastige punten men aanloopt. In het zogenoemde DES-arrest nam de Hoge Raad aansprakelijkheid aan van de verschillende mogelijke veroorzakers, omdat de schade door ieder van hen kon zijn veroorzaakt. Bij enkele daarna gewezen arresten speelde de onmogelijkheid de schade als gevolg van het eerste evenement vast te stellen een grote rol. "Je kunt niet abstraheren

van de vraag welke schade door het eerste evenement was veroorzaakt om vast te stellen welke schade het tweede evenement heeft veroorzaakt”, legde hij uit. Dit speelde ook in Landskroon/BAM⁶ een rol: door de deskundige kon niet worden vastgesteld dat de rugklachten door het ongeval waren veroorzaakt. De enkele mogelijkheid, dat het heel goed mogelijk was dat dit het geval was, was voor de Hoge Raad onvoldoende om causaal verband aan te nemen. Spier noemde vervolgens het voorbeeld van een slachtoffer die dat bij twee ongevallen gewond raakt. Alleen als het tweede ongeval - het eerste ongeval weggedacht - de gehele schade kan hebben veroorzaakt, komt men toe aan art. 6:99 BW. Indien er meerdere oorzaken voor een letsel mogelijk zijn, kan niet zo zijn dat een slachtoffer geen bewijs meer hoeft te leveren. Spreker stelde dat men op een hellend vlak komt als wordt afgestapt van de hoofdregel dat het slachtoffer moet bewijzen. Hij meende dat de grenzen zijn bereikt: “Niet leuk voor advocaten, maar het is niet anders.”

Onrechtmatige afwikkeling van letselschadevoor- ringen door de verzekeraar - mr. dr. J.L. Smeehuijzen, docent onderzoeker Privaatrecht, Vrije Universiteit Amsterdam

Na de lunch in de prachtige Kurhauszaal was het de beurt aan Smeehuijzen. Heel vaak gaat het goed met de afwikkeling van een letselschade, zei spreker, maar het gaat ook wel eens. In dat geval wordt iemand die toch al in een kwetsbare positie is, dubbel benadeeld. Wat is de norm die door een verzekeraar geschonden wordt? Volgens spreker is deze gelegen in art. 6:162 BW: de maatschappelijke betamelijkheid. Binnen het tuchtrecht heeft deze norm al een nadere invulling gekregen. Bij maatschappelijke onbetamelijkheid gaat het om:

a) onheuse bejegening;
b) vertraagde schadeafwikkeling;
c) vertraagde bevoorschotting; of
d) ontkenning van aansprakelijkheid tegen beter weten in. Het lastigste onderdeel is echter niet de invulling van de norm, maar het vaststellen van de schade, stelde Smeehuijzen. Daarbij doen zich namelijk de volgende drie problemen voor:

a) schade is niet te bewijzen;
b) er moet sprake zijn van psychisch letsel; en
c) de aansprakelijkheidsvraag speelt tussen andere partijen. En vervolgens stuit men op de vraag in welke vorm schadevergoeding kan worden toegekend. De rechter kan onder het huidige recht bij de bepaling van smartengeld rekening houden met de omstandigheden van het geval, dus ook onzorgvuldige behandeling. In het huidige recht zijn bedragen van € 5000 tot € 15.000 toewijsbaar. Veel andere mogelijkheden ziet Smeehuijzen op dit moment nog niet.

Is het onderwerp schadebeperking in beweging? - mr. Chr. H. van Dijk⁷

Van Dijk gaf een overzicht van hoe in de rechtspraak wordt aangekeken tegen de schadebeperkingsplicht. Uitgangspunt is dat het niet voldoen aan de schadebeperkingsplicht een vorm van eigen schuld van het slachtoffer

is. Dat kan ertoe leiden dat de schadevergoedingsplicht van de veroorzaker wordt verminderd. Terughoudendheid hierbij is op zijn plaats; het is immers de veroorzaker die het slachtoffer in de positie heeft gebracht dat hij schade lijdt. Spreker gaf aan dat de schadebeperkingsplicht vooral speelt op drie terreinen: genezing, sociale voorzieningen en re-integratie. Aan de hand van verschillende uitspraken liet Van Dijk zien dat ten aanzien van het genezingsproces niet snel door de rechter wordt aangenomen dat iemand zijn eigen herstel tegenwerkt. Juist de persoonlijkheidsstructuur van het slachtoffer leidt er immers vaak toe dat hem dit gedrag niet is aan te rekenen. Ten aanzien van de sociale voorzieningen, wordt meestal eerder aangenomen dat het slachtoffer gebruik moet maken van bestaande regelingen, in elk geval als minimumvoorziening. Wat betreft het wel of niet voldoen aan re-integratieverplichtingen zijn de uitspraken meer divers. Het hangt veelal van de omstandigheden van het concrete geval af in hoeverre van een slachtoffer kan worden gevergd dat hij zijn persoonlijk voorkeuren aanpast aan zijn nieuwe situatie.

Vier kinderen uit de jurisprudentie - prof. mr. S.D. Lindenbergh

Omdat mevrouw mr. J. van Duijvendijk-Brand⁸ wegens persoonlijke omstandigheden verhinderd was te spreken over overlijdensschade, sprong dagvoorzitter Lindenbergh in en deed verslag van de interviews die hij had met vier jonge slachtoffers die bekend zijn geworden uit belangrijke arresten van de Hoge Raad: Tamara van Uitert, Eabele Dillema, Lars Rurode en Hanneke Kruidhof. Allen liepen ernstig letsel op en de afwikkeling van hun zaken verliep heel verschillend. Was bij de een de vergoeding naar de huidige maatstaven volstrekt onvoldoende, de ander meende dat de vergoeding een goede compensatie bood. Spreker stelde vast dat de ontvangen schadevergoeding van grote betekenis was en dat zij die in hun toekomst hadden geïnvesteerd. Het relaas van Lindenbergh maakte - juist doordat het niet zozeer om de juridische aspecten maar om de menselijke kant ging - grote indruk op de zaal.

¹ Hoogleraar Burgerlijk Recht - Erasmus Universiteit Rotterdam.

² Advocaat Moree & Gelderblom Advocaten.

³ Hoogleraar Burgerlijk Recht, Universiteit Utrecht; auteur van o.a. *Schadebeperkingsplicht. Over eigen schuld aan de omvang van de schade*, Deventer: Kluwer 2003 (ISBN 9789013010251).

⁴ Hoogleraar Burgerlijk Recht en Burgerlijk Procesrecht, Radboud Universiteit Nijmegen.

⁵ Advocaat-generaal Hoge Raad der Nederlanden en honorair hoogleraar Aansprakelijkheidsverzekering in vergelijkend perspectief, Universiteit Maastricht; ook voorzitter van de internationale groep van deskundigen op het terrein van het aansprakelijkheidsrecht (European Group on Tort Law) en adviseur van de Studygroup on a European Civil Code for Torts.

⁶ HR 9 januari 2009, RvdW 2009, 172.

⁷ Advocaat Kennedy Van der Laan; raadsheer-plaatsvervanger Hof Arnhem en lid LSA Bestuur.

⁸ Partner Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn Advocaten.

Aansprakelijkheidsverzekeringen en de bevoegdheid van het Kifid

De Kifid Geschillencommissie bevoegd in WAM-zaken?

Mr. S.W. Polak

Sinds 1 april 2007 is het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening ('Kifid') in functie. Aanvankelijk was er bij geschillen over aansprakelijkheidsverzekeringen onzekerheid over de bevoegdheid van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening ('Geschillencommissie'). Inmiddels wees de Geschillencommissie een aantal uitspraken en is er meer duidelijkheid. Deze bijdrage geeft de huidige stand van zaken van de bevoegdheid van de Geschillencommissie in aansprakelijkheidszaken en voorziet deze van commentaar.

De bevoegdheid van de Geschillencommissie volgens haar reglementen en de Wft

De reglementen van de Geschillencommissie ('Reglementen') zijn de basis voor de beoordeling van haar bevoegdheid. De Reglementen grijpen terug naar de begrippen uit de Wet op het financieel toezicht ('Wft'), van welke wet het Kifid een uitvloeisel is. Artikel 6 Reglement regelt de bevoegdheid van de Geschillencommissie. Volgens artikel 6.1 kan iedere consument een geschil aanhangig maken. De begrippen 'geschil' en 'consument' worden gedefinieerd in artikel 1 Reglement. Voor zover hier relevant is een geschil 'elk blijk van onvrede inzake (..) financiële producten of financiële dienstverlening, tussen een consument en een (..) aangeslotene (..)'. Het begrip consument is gedefinieerd als 'de afnemer van een (..) financiële dienst of elke andere bij een overeenkomst betreffende een financieel product of financiële dienstverlening middellijk of onmiddellijk belanghebbende (..)'.
10

Bij de beoordeling van de bevoegdheid van de Geschillencommissie is dus van belang of het blijk van onvrede van de consument een financiële dienst betreft. Voor de betekenis van het begrip financiële dienst verwijst het Reglement naar de definities uit de Wft. Volgens deze definities is een financiële dienst onder meer het uitvoeren van een verzekeringsovereenkomst.

Onduidelijkheid

Dat de geschillencommissie bevoegd is om te oordelen over een klacht die verband houdt met een *First party*verzekering ligt voor de hand. De afwikkeling van een schade op een opstalverzekering betreft het uitvoeren van de verzekeringsovereenkomst en dus het verlenen van een financiële dienst. Als daarover een geschil ontstaat dan is de Geschillencommissie zonder meer bevoegd daarover te oordelen. Bij aansprakelijkheidsverzekeringen is de situatie echter minder duidelijk. Het voor de bevoegdheid relevante verschil tussen een *First party*verzekering en een aansprakelijkheidsverzekering is dat bij de aansprakelijkheidsverzekering ook een derde-gelaedeerde ontevreden kan zijn over de afwikkeling van zijn schade. Indien de verzekeringnemer een klacht heeft over het uitvoeren van een aansprakelijkheidsverzekering dan betreft die klacht de financiële dienst die hem verleend is. De vraag is echter of een aansprakelijkheidsverzekeraar die een schade van een derde-gelaedeerde afwikkelt, daarmee aan die derde-gelaedeerde een financiële dienst in de zin van de Wft verleent. Zo nee, dan is de Geschillencommissie volgens haar Reglement niet bevoegd over de klacht van die derde-gelaedeerde te oordelen.

Verbodscirculaire

Met Circulaire MSS 2008/04 van 28 januari 2008 heeft het Verbond van Verzekeraars getracht haar leden duidelijkheid te verschaffen. Volgens deze circulaire is in overleg met het bestuur van het Kifid vastgesteld 'dat aansprakelijkheidszaken tussen een derde-slachtoffer en een verzekeraar die (mede) de aansprakelijkheid dekt, niet onder het regime van het bindend advies vallen.' De relatie tussen een slachtoffer en de aansprakelijke is er volgens de circulaire niet een van financiële dienstverlening. Latere uitspraken van de Geschillencommissie zijn in strijd met de circulaire, zoals hierna zal blijken.

Bevoegdheidsuitspraken van de Geschillencommissie

Geschillencommissie Financiële Dienstverlening, 19 juni 2008, 2008/9

De auto van klager is beschadigd door een andere auto. Zijn klacht betreft de weigering van de WAM-verzekeraar van de aanrijdende auto om de schade uit te keren. De Geschillencommissie acht zich bevoegd om over deze klacht te oordelen:

‘De Commissie verwerpt het verweer dat zij op grond van de Circulaire MSS 2008/04 van 28 januari 2008 van het Verbond van Verzekeraars niet bevoegd zou zijn van het geschil kennis te nemen. Dit beroep op de circulaire wordt verworpen omdat de Consument op grond van de Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen een rechtstreekse aanspraak tot schadevergoeding heeft jegens de motorrijtuigverzekeraar.’

Geschillencommissie Financiële Dienstverlening, 23 maart 2009, nr. 2009/16

De auto van klager is aangereden. Het geschil betreft de behandeling van de letselschade door de WAM-verzekeraar. De Geschillencommissie acht zich bevoegd over dat geschil te oordelen en overweegt daartoe:

‘Op grond van de Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen heeft Consument een rechtstreekse aanspraak op schadevergoeding jegens de motorrijtuigverzekeraar. Zij is een ‘bij een (...) financieel product of financiële dienstverlening middellijk of onmiddellijk belanghebbende’ in de zin van het Reglement.

Geschillencommissie Financiële Dienstverlening, 19 oktober 2009, nr. 2009/89

De bovenbuurman van klager veroorzaakt bij een verbouwing schade aan het huis van klager. Deze maakt een geschil aanhangig over de schadebehandeling door de AVP-verzekeraar van de bovenbuurman. De Geschillencommissie acht zich niet bevoegd om over deze klacht te oordelen:

‘Deze aansprakelijkheidsverzekeraar heeft een financiële dienst in de zin van de Wet op het financieel toezicht verricht, te weten een (aansprakelijkheids)verzekering, maar niet ten opzichte van Klager, maar ten opzichte van zijn contractuele wederpartij die verzekeringnemer en verzekerde is in het kader van de met de Aangeslotene gesloten verzekeringsovereenkomst. Klager is dus geen ‘afnemer van een financiële dienst’.

Ook indien Klager toch als Consument in de zin van art. 1 van het Reglement zou worden beschouwd omdat hij als derde-gelaedeerde wel ‘middellijk of onmiddellijk belanghebbende’ bij deze dienst zou zijn, zou hem dat niet kunnen baten. De Commissie legt artikel 1 van haar Reglement zo

uit dat het begrip ‘middellijk of onmiddellijk belanghebbende’ een aan deze toekomstige directe actie (bijvoorbeeld artikel 7:954 BW) of een eigen recht (bijvoorbeeld artikel 6 Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen) veronderstelt. Aan geen van deze vereisten voldoet Klager.’

Geschillencommissie Financiële Dienstverlening, 28 oktober 2009, nr. 2009/96

Klager heeft zich in een gerechtelijke procedure laten bijstaan door een advocaat. Deze heeft een beroepstermijn laten verlopen. De beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar van de advocaat neemt de claim van klager niet in behandeling omdat deze is ingediend nadat de verzekering was geroyeerd. De Geschillencommissie acht zich niet bevoegd om over dit geschil te oordelen:

‘Deze verzekeraar heeft weliswaar een financiële dienst in de zin van de Wet op het financieel toezicht verricht - het aangaan van een (aansprakelijkheids)verzekeringsovereenkomst - maar niet met Consument maar met een derde (de advocaat). Consument is daarmee geen ‘afnemer van een financiële dienst’. Ook indien zij toch als Consument in de zin van art. 1 van het reglement zou kunnen worden beschouwd omdat zij als derde-gelaedeerde wel ‘middellijk of onmiddellijk belanghebbende’ bij deze dienst zou zijn, zou dat Consument niet kunnen baten. De wederpartij van Consument - verzekeringnemer op onderhavige aansprakelijkheidspolis - is niet in de procedure voor de Commissie betrokken en kan daarop ook niet worden betrokken.’

Geschillencommissie Financiële Dienstverlening, 9 februari 2010, nog geen Kifid nr. (zie www.stichtingpiv.nl)

Klager lijdt personenschade en stelt zijn werkgever daarvoor aansprakelijk. Hij klaagt bij de Geschillencommissie over de afwikkeling van de schade door de aansprakelijkheidsverzekeraar van de werkgever. De Commissie acht zich niet bevoegd:

‘De geschillenbeslechting onder de Wet op het financieel toezicht is naar haar strekking bedoeld voor klachten die betrekking hebben op financiële producten of financiële diensten als zodanig. In de verhouding tussen aansprakelijkheidsverzekeraar en derde-gelaedeerde is geen sprake van financiële dienstverlening in de zin van art I Wft. Evenmin is er sprake van een nauwe relatie tussen de derde-gelaedeerde en een financieel product. De derde-gelaedeerde neemt in een aantal gevallen slechts een bijzondere positie in als schuldeiser ten aanzien van een specifieke vordering van de dader-verzekerde op diens verzekeraar (7:954 B.W.) Bovendien schrijft de wet voor dat - op een uitzondering na - naast de verzekeraar ook de verzekerde in het geding wordt geroepen. De procedure bij de Commissie biedt daarvoor in de regel geen gelegenheid, doordat de verzekerde niet bij de Commissie zal zijn aangesloten.

In het licht van het voorgaande brengt een redelijke uitleg

> 11

van de begrippen 'Consument' en 'Geschil' in het Reglement mee dat onder 'blijk van onvrede inzake financiële producten of financiële dienstverlening, tussen een Consument en een of meer Aangeslotene(n)' niet moet worden begrepen de klacht van een derde-gelaedeerde met betrekking tot een claim tegen de aansprakelijkheidsverzekeraar van de dader-verzekerde. Een uitzondering maakt de Commissie voor zaken waarin de derde-gelaedeerde aan de wet een ongeclausuleerd eigen recht tegen de verzekeraar ontleent, zoals in de WAM.'

Geschillencommissie Financiële Dienstverlening, 16 maart 2010, nog geen Kifid nr. (zie www.stichtingpiv.nl)

Ook deze klager lijdt personenschade waarvoor hij zijn werkgever aansprakelijk stelt. Hij vordert vergoeding van zijn schade door de aansprakelijkheidsverzekeraar van de werkgever. Deze verzekeraar beroept zich op verjaring van de vordering. De Geschillencommissie acht zich niet bevoegd en motiveert dat op identieke wijze als in de uitspraak van 9 februari 2010. Zij voegt daaraan toe:

'Consument heeft nog aangevoerd dat in de voorwaarden bij de aansprakelijkheidsverzekering van zijn werkgever (...) een definitie is opgenomen van het begrip 'verzekerde' en dat hij onder die definitie valt, omdat daartoe ook ondergeschikten van deze werkgever behoren. Deze stelling berust op een verkeerde lezing van de betreffende bepaling. Door deze bepaling is ook gedekt de aansprakelijkheid van ondergeschikten van de werkgever-verzekeringnemer. Consument is in deze procedure echter niet te beschouwen als een dader die zelf voor een onrechtmatige daad aansprakelijk kan worden gehouden. Hij is dus niet een verzekerde in de zin van bedoelde bepaling. Consument stelt immers slachtoffer te zijn van een bedrijfsongeval waarvoor zijn toenmalige werkgever aansprakelijk is'

Samengevat

De Geschillencommissie acht zich niet bevoegd om te oordelen over geschillen tussen een derde-gelaedeerde en de aansprakelijkheidsverzekeraar van de laedens, met uitzondering van de gevallen waarin de derde-gelaedeerde een ongeclausuleerd eigen recht heeft tegen de verzekeraar. De Geschillencommissie is dus wel bevoegd als de derde-gelaedeerde een eigen recht heeft op grond van artikel 6 WAM. Op dat punt is Verbondscirculaire MSS 2008/04 in de huidige stand van zaken niet juist.

Commentaar

Het is toe te juichen dat er duidelijkheid is inzake de bevoegdheid van de Geschillencommissie in aansprakelijkheidszaken. Derde-gelaedeerden die geen ongeclausuleerd eigen recht op een aansprakelijkheidsverzekeraar hebben weten nu dat het zinloos is zich tot de Geschillencommissie te wenden.

Het onderscheid tussen derde-gelaedeerden met en zonder een ongeclausuleerd eigen recht komt mij wel gekunsteld voor. Volgens de Geschillencommissie is wat bij de AVP-verzekering geen financiële dienst is (het afwickelen van de schade van een derde), dat wel bij een WAM-verzekering. Maakt een eigen recht het afwickelen van een schade van een derde-gelaedeerde dan tot een financiële dienst? Naar mijn mening is dat niet het geval; de derde-gelaedeerde is ook als hij een eigen recht heeft niet gelijk te stellen met een verzekerde. Ook de Geschillencommissie lijkt die mening toegedaan, nu zij in haar uitspraak van 9 februari 2010 overweegt dat in de verhouding tussen aansprakelijkheidsverzekeraar en derde-gelaedeerde geen sprake is van financiële dienstverlening in de zin van artikel 1:1 Wft en er evenmin sprake is van een nauwe relatie tussen de derde-gelaedeerde en een financieel product. Voorts is de WAM-gelaedeerde net zo min een verzekerde als de werknemer wiens klacht leidde tot de uitspraak van de Geschillencommissie van 16 maart 2010.

Omwille van de duidelijkheid verdient het naar mijn mening de voorkeur bij de beoordeling of een derde-gelaedeerde een 'middellijk of onmiddellijk belanghebbende' is, niet het criterium van het eigen recht te hantieren maar het criterium of de klager een tot uitkering gerechtigde is in de zin van art. 7:926 lid 2 BW. Die uitkeringsgerechtigde is - kort gezegd - degene die ingeval van verwezenlijking van het risico krachtens de verzekering recht heeft op uitkering. Uitgaande van dat criterium is de Geschillencommissie over geen enkele klacht van een derde-gelaedeerde bevoegd te oordelen, ook niet in WAM-zaken. Indien een aanspraak op schadevergoeding van een derde-gelaedeerde al gezien zou worden als een recht op uitkering in de zin van art. 7:926 lid 2 BW, dan heeft hij dat recht niet krachtens de verzekering maar krachtens de wet.

Er is ook een praktische reden waarom de Geschillencommissie - ook wanneer zij daartoe wel bevoegd zou zijn - niet zou moeten (willen) oordelen over geschillen tussen een derde-gelaedeerde en de aansprakelijkheidsverzekeraar van de laedens. Die reden blijkt uit een brief van de voorzitter van het Kifid die deels is opgenomen in de Nieuwsbrief Personenschade van mei 2009. Een citaat uit die brief luidt:

'In (...) de relatie tussen derde-gelaedeerde en verzekeraar [zullen] veelal geen vragen van verzekeringsrecht aan de orde zijn, maar vragen van aansprakelijkheidsrecht en schadevergoedingsrecht. Voor de behandeling van dergelijke vragen is de Commissie niet ingesteld (...). Als gevolg daarvan, kan bij de samenstelling van de Commissie geen rekening gehouden worden met de expertise die is vereist om vragen van aansprakelijkheidsrecht en schadevergoeding te behan-

delen, en is het toeval als die expertise in de Commissie aanwezig is. Bovendien zal het bij de beantwoording van dergelijke vragen vaak om feitelijke vaststellingen gaan, waartoe de gewone rechter wettelijk beter toegerust is dan de Commissie. (...) In het licht van het voorgaande brengt een redelijke uitleg van de begrippen 'Consument' en 'Geschil' in het Reglement mee dat onder 'blijk van onvrede inzake financiële producten of financiële dienstverlening, tussen een Consument en een of meer Aangeslotene(n)' niet moet worden begrepen de klacht van een derde-gelaedeerde met betrekking tot een claim tegen de aansprakelijkheidsverzekeraar van de dader-verzekerde, voor zover daarbij (mede) vragen van aansprakelijkheidsrecht of schadevergoedingsrecht aan de orde zijn.'

De strekking van dit citaat is logisch en juist: mede vanwege haar basis in de Wft is het terrein van de Geschillencommissie dat van het verzekeringsrecht en voor dat terrein is zij toegerust. Dat is voor het aansprakelijkheids- en het schadevergoedingsrecht niet zonder meer het geval. Het aanhangig maken van een geschil met een aansprakelijkheidsverzekeraar dat ook ziet op vragen van aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht is dan een onzeker avontuur.

Het probleem van mogelijk ontbrekende deskundigheid doet zich overigens niet alleen voor bij aansprakelijkheids-

verzekeringen. Het speelt ook bij een geschil over de kwaliteit van de op een rechtsbijstandverzekering verleende bijstand, zoals in de uitspraak Geschillencommissie Kifid, 9 maart 2010 (nog geen Kifid-nr. zie www.Stichtingpiv.nl). De Geschillencommissie achtte zich niet bevoegd over dat geschil te oordelen en herhaalde weer dat haar werkzaamheden zien op financiële producten en financiële diensten als zodanig. Ze voegde daar aan toe dat dit wordt bevestigd doordat 'de wet- en regelgeving op grond waarvan de Commissie haar werkzaamheden verricht, andere deskundigheden bij de samenstelling van de Commissie op het oog heeft dan die nodig zijn bij de beoordeling van de inhoudelijke uitvoering van een verzekering waarbij rechtsbijstand wordt verleend'.

Blijkens de hiervoor bedoelde brief van de voorzitter van het Kifid geldt dit argument ook voor een geschil over de omvang van de schade in een WAM-zaak. Voor zover de Geschillencommissie een uitzondering wil blijven maken voor WAM-zaken, lijkt die uitzondering dan alleen vol te houden voor de verzekeringsrechtelijke aspecten daarvan maar niet voor de beoordeling van de aansprakelijkheid en de omvang van de schadevergoeding.

Alternatieve causaliteit

HR 18 december 2009, LJN BK0873

Mr. P. Symons
Eiffel

Uitgangspunt binnen het Nederlandse recht is dat ‘een ieder’ zijn eigen schade draagt, tenzij een ander daarvoor aansprakelijk is. Om de ontstane schade op die ander te verhalen dient de benadeelde te bewijzen, dat er een causaal verband bestaat tussen de gedraging van de ander en de schade die is ontstaan. Wanneer de schade het gevolg is van twee of meer gedragingen voor elk waarvan een andere persoon aansprakelijk is, spreekt men van meervoudige causaliteit. Afdeling 6.1.10 BW geeft twee regelingen over de betreffende meervoudige causaliteit. Art. 6:99 BW en 6:102 BW hebben betrekking op meervoudige causaliteit. Art. 6:99 BW luidt als volgt: *“Kan de schade een gevolg zijn van twee of meer gebeurtenissen voor elk waarvan een andere persoon aansprakelijk is, en staat vast dat de schade door ten minste één van deze gebeurtenissen is ontstaan, dan rust de verplichting om de schade te vergoeden op ieder van deze personen, tenzij hij bewijst dat deze niet het gevolg is van een gebeurtenis waarvoor hijzelf aansprakelijk is.”* Art. 6:102 lid 1 BW vervolgt: *“Rust op ieder van twee of meer personen een verplichting tot vergoeding van dezelfde schade, dan zijn zij hoofdelijk verbonden. Voor de bepaling van hetgeen zij krachtens artikel 10 in hun onderlinge verhouding jegens elkaar moeten bijdragen, wordt de schade over hen verdeeld met overeenkomstige toepassing van artikel 101, tenzij uit wet of rechtshandeling een andere verdeling voortvloeit.”* Onlangs heeft de Hoge Raad weer een uitspraak toegevoegd aan een lange reeks uitspraken die uitleg geven aan de betreffende artikelen.

De feiten

Op 9 juni 1995 reed een verzekerde van Delta Lloyd benadeelde van achteren aan. Delta Lloyd erkende aansprakelijkheid voor het ontstaan van deze aanrijding. Op 27 augustus 1997 reed een verzekerde van London dezelf-

de benadeelde van links aan. London erkende aansprakelijkheid voor het ontstaan van dit tweede ongeval. Delta Lloyd trad op als regelend verzekeraar.

In 1998 vond er, op verzoek van benadeelde en Delta Lloyd, een medische expertise plaats. De betreffende neuroloog concludeerde dat de restklachten en verschijnselen op medische gronden in redelijkheid als gevolg van het eerste ongeval zijn te beschouwen. Voorts gaven benadeelde en diens belangenbehartiger in verscheidene brieven te kennen dat het tweede ongeval slechts een tijdelijke verergering van klachten tot gevolg had.

In de hoedanigheid van regelend verzekeraar sloot Delta Lloyd met benadeelde een vaststellingsovereenkomst. Op grond van deze overeenkomst regelde Delta Lloyd de geleden en eventuele toekomstige schade als gevolg van beide ongevallen met benadeelde. Benadeelde ondertekende een akte van cessie, zodat Delta Lloyd in zijn rechten trad. Delta Lloyd betaalde na het tweede ongeval een mengschade ad € 207.107,81 aan benadeelde en vorderde 50% daarvan van London. London was slechts bereid om 10% van de schade na het tweede ongeval te vergoeden. Delta Lloyd legde vervolgens de zaak voor aan de rechter.

Rechtbank

De Rechtbank Amsterdam maakte onderscheid tussen de schade die alleen het gevolg was van het eerste ongeval, de schade die het gevolg was van alleen het tweede ongeval en ten slotte de schade die het gevolg kon zijn van zowel het eerste als het tweede ongeval. Deze laatste duidde de rechtbank aan als mengschade.

Volgens de rechtbank waren Delta Lloyd en London op grond van art. 6:99 BW hoofdelijk aansprakelijk tegenover benadeelde voor de mengschade. De rechtbank stelde vervolgens Delta Lloyd in het gelijk. Hierbij overwoog de rechtbank, dat met betrekking tot de mengschade ieder van de hoofdelijke schuldenaren verplicht was om in de schuld bij te dragen voor het gedeelte dat hem in de onderlinge verhouding aanging. De grootte van de bijdrageplicht was afhankelijk van de omstandigheden van het geval. In casu waren er echter geen omstandigheden die tot een andere verdeling van de mengschade leidden, aldus de rechtbank.

Delta Lloyd moest aantonen welke schade als mengschade diende te worden gekwalificeerd. Na bewijslevering oordeelde de rechtbank, dat de schade na het tweede ongeval zowel door het eerste als door het tweede ongeval kon zijn ontstaan. De rechtbank kwalificeerde de gehele schade na het tweede ongeval als mengschade en veroordeelde London tot het betalen van 50% hiervan.

Hof

London bestreed de uitspraak van de Rechtbank Amsterdam en wendde zich tot het Gerechtshof Amsterdam. Het gerechtshof beantwoordde allereerst de vraag of de schade na het tweede ongeval zowel door het eerste als door het tweede ongeval kon zijn ontstaan bevestigend. Vervolgens concludeerde het gerechtshof dat London en Delta Lloyd op grond van art. 6:99 BW in verbinding met art. 6:102 BW tegenover de benadeelde hoofdelijk aansprakelijk waren. In het kader van het door Delta Lloyd op de voet van art. 6:10 BW ingestelde regres op London moet de schade op grond van 6:102 BW in verbinding met 6:101 BW tussen partijen in evenredigheid worden verdeeld rekening houdend met de mate waarin de omstandigheden, die aan hen zijn toe te rekenen, aan de schade hebben bijgedragen.

Het hof overwoog daarna, dat niet de betalende schuldenaar - in dit geval Delta Lloyd - moest bewijzen in welke mate aan London - de bijdrageplichtige partij - toe te rekenen omstandigheden hebben bijgedragen aan de mingschade. Een redelijke wetstoepassing brengt mee dat deze last rust op de partij die meent dat haar draagplicht minder bedraagt dan een evenredig deel. In dit geval bedroeg het evenredige deel 50%. Wanneer dit anders was, zou Delta Lloyd zonder redelijke grond een bewijsrisico dragen, aldus het hof.

Vervolgens slaagde London er niet in te stellen en te bewijzen dat haar aandeel in de mingschade in het onderhavige geval minder dan 50% bedroeg. Het hof kwam tot de conclusie dat de rechtbank terecht heeft geoordeeld dat London ten opzichte van Delta Lloyd verplicht is om voor 50% bij te dragen in de door Delta Lloyd aan benadeelde betaalde mingschade.

Hoge Raad

London gaat tegen de uitspraak van het hof in cassatie. London is van mening, dat het hof een onjuiste invulling heeft gegeven aan art. 6:10 BW.

In cassatie wordt niet ter discussie gesteld dat het eerste ongeval blijvende letselschade bij benadeelde heeft veroorzaakt. Evenmin staat ter discussie dat ook het tweede ongeval de gehele, voortdurende schade na het tweede ongeval kan hebben veroorzaakt. Tenslotte wordt in cassatie niet bestreden, dat Delta Lloyd en London hoofdelijk aansprakelijk zijn jegens benadeelde voor de schade, die zowel het gevolg van het eerste als van het tweede ongeval kan zijn. Voor zover het cassatiemiddel ervan uitgaat dat het hof de algemene regel heeft geformuleerd, dat de interne draagplicht van de hoofdelijk schuldenaren naar evenredigheid van het aantal hoofdelijk schuldenaren dient te worden bepaald, oordeelt de Hoge Raad dat dit berust op een onjuiste interpretatie van de bestreden uitspraak. Het hof heeft immers overwogen dat de schade in het kader van het regres moet worden verdeeld naar de mate waarin de aan partijen toe te rekenen omstandigheden tot de schade hebben bijgedragen (art. 6:102 jo. 6:101 BW)

Volgens de conclusie van A-G Spier komt het betoog van London er op neer, dat het hof een onjuiste invulling heeft gegeven aan art. 6:10 BW. Nu art. 6:102 lid 1 BW bepaalt,

dat op grond van art. 6:10 BW de schade over London en Delta Lloyd wordt verdeeld met overeenkomstige toepassing van art. 6:101 BW dient dan ook de vraag gesteld te worden of het hof een onjuiste interpretatie heeft gegeven aan art. 6:101 BW. Nu het cassatiemiddel daarover niets vermeldt, faalt het.

De Hoge Raad vervolgt: *“3.9 Het hof heeft in navolging van de rechtbank geoordeeld dat London en Delta Lloyd (op de voet van art. 6:99 BW) in de verhouding tot benadeelde hoofdelijk aansprakelijk zijn, nu niet kan worden vastgesteld welk van de beide ongevallen (welk deel van) de gehele schade heeft veroorzaakt, maar wel moet worden aangenomen dat beide ongevallen elk voor zich de gehele schade kunnen hebben veroorzaakt en dat ten minste één van deze ongevallen die schade heeft veroorzaakt. Daarvan uitgaande, heeft het hof de onderlinge draagplicht tussen London en Delta Lloyd in de gegeven omstandigheden bepaald op gelijke delen en de vordering van Delta Lloyd tot betaling van 50% van de vergoede schade toewijsbaar geoordeeld.*

In de overwegingen van het hof ligt als zijn oordeel besloten dat ook in de interne verhouding tussen London en Delta Lloyd niet valt vast te stellen in welke mate de gebeurtenis waarvoor zij aansprakelijk zijn tot het ontstaan van de gehele schade heeft bijgedragen. Door in zodanig geval te aanvaarden dat, behoudens bijzondere - door London te stellen en zonodig te bewijzen - omstandigheden (zoals bijvoorbeeld de uiteenlopende ernst van de gemaakte fouten), draagplicht bestaat voor gelijke delen, heeft het hof - wat er zij van zijn daartoe gebezigde motivering - niet blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting.”

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Commentaar

Volgens het huidige recht kan sprake zijn van hoofdelijke aansprakelijkheid, indien beide ongevallen - het andere ongeval weggedacht - de gehele schade na het tweede ongeval (*“dezelfde schade”*) zouden hebben veroorzaakt. In casu heeft het hof echter niet met zoveel woorden vastgesteld dat het tweede ongeval, het eerste ongeval weggedacht, dezelfde schade zou hebben veroorzaakt. Het hof stelt slechts, dat het tweede ongeval de gehele schade kan hebben veroorzaakt. Louter de enkele mogelijkheid, dat het tweede ongeval de gehele schade kan hebben veroorzaakt, is volgens A-G Spier onvoldoende.

Het betoog van London komt erop neer, dat het hof een onjuiste invulling aan art. 6:10 BW heeft gegeven. Deze klacht mist doel, omdat zij berust op een onjuiste rechtsopvatting. In cassatie moet worden aangenomen, dat art. 6:102 BW van toepassing is. Dit artikel stelt dat art. 6:10 BW in dit soort gevallen moet worden ingevuld met toepassing van art. 6:101 BW. De Hoge Raad moet dan ook beoordelen of het gerechtshof een onjuiste interpretatie heeft gegeven aan art. 6:101 BW. Nu het middel van London zich niet hiertegen verzet, dient de Hoge Raad al hierom het beroep van London te verwerpen.

Mocht de Hoge Raad niet al op basis van het bovenstaande het beroep van London verwerpen, dan zal het niet succesvol zijn op grond van het volgende.

Het probleem in deze zaak is dat er het nodige valt aan te merken op de feitelijke beoordeling van de zaak door het gerechtshof. Met de informatie van de deskundigen staat niet vast dat de schade - het andere ongeval weggedacht - toch zou zijn ontstaan. Evenmin staat het volgens deze informatie vast dat sprake is van 'dezelfde schade'. Het hof is uitgegaan van de toepasselijkheid van art. 6:102 jo. 6:99 BW zonder dat aan de voorwaarden daarvoor is voldaan. Nu het cassatiemiddel deze kwestie niet aan de orde stelt, kan de cassatierechter niet oordelen over de discrepantie tussen de feiten en de door het hof toegepaste rechtsregels. Op grond hiervan zal het middel ook niet slagen.

De Hoge Raad gaat er ten slotte vanuit dat volgens het hof het tweede ongeval - het eerste ongeval weggedacht - dezelfde schade zou hebben doen ontstaan. Dan passen de feiten bij de toegepaste rechtsregels. In dat geval is art. 6:102 jo. 6:101 BW van toepassing. In een dergelijke situatie ligt een evenredige verdeling tussen beide partijen, in dit geval 50/50, voor de hand. Dit betekent kort gezegd, dat het door het hof bereikte eindresultaat juist is. A-G Spier waarschuwt in zijn betoog voor de gevaren van een verkeerde interpretatie van een arrest in een zaak waarin de feiten en de beoordeling ervan onduidelijk zijn. Volgens hem moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de (cassatie)rechter een regel formuleert met een ander feitencomplex in zijn hoofd dan waarvan een ander op basis van het arrest de daarin vastgestelde feiten en de klachten uitgaat. Hij stelt aan het slot van zijn betoog dan ook voor deze zaak een stille dood te laten serven.

In de praktijk komen zaken als deze natuurlijk geregeld voor. Aan de hand van Bedrijfsregeling 15 zullen verzekeraars de behandeling van deze zaken starten. Art. 10 van

deze bedrijfsregeling betreft de meervoudige veroorzaking. Dit artikel regelt onder meer welke verzekeraar als regelend verzekeraar dient op te treden, als een benadeelde bij meerdere gebeurtenissen betrokken is geweest. Tenslotte wordt in het laatste lid van dit artikel art. 3.2 van Bedrijfsregeling 7 van overeenkomstige toepassing verklaard. In art. 3.2 van Bedrijfsregeling 7 wordt de financiële participatieplicht van partijen geregeld in geval van een schuldloze derde.

Bedrijfsregeling 7 geeft de regelende verzekeraar het recht een bijdrage in de uitgekeerde schadevergoeding te vorderen naar evenredigheid van het aantal betrokken verzekeraars, tenzij de verzekeraars al overeenstemming hebben bereikt over de schuldverdeling. In bovengenoemd geval zou dit betekenen, dat Delta Lloyd op grond van de bedrijfsregelingen 50% van de na het tweede ongeval uitgekeerde schade kan vorderen van London. Voorwaarde hierbij is, dat Delta Lloyd London tijdig op de hoogte brengt conform art. 3.2 sub a van Bedrijfsregeling 7.

Partijen zullen uiteindelijk overeenstemming moeten bereiken over de uiteindelijke draagplicht. Dat betekent over het algemeen veel discussie over percentages. Dit is, vooral voor de regelende verzekeraar, zeer frustrerend. Eerst dient de regelende verzekeraar de zaak met benadeelde te regelen en vervolgens wacht nog een discussie met de participerende partij over de schuldverdeling. Een gang naar de rechter staat natuurlijk open, maar kost tijd en geld. Bovendien is de uitkomst onzeker. Zoals uit de hierboven aangehaalde conclusie van A-G Spier blijkt, kan een verkeerde interpretatie van de feiten leiden tot een andere uitkomst dan vooraf gedacht. Tenslotte dienen verzekeraars zich af te vragen of het wenselijk is om elkaar op deze wijze te bestrijden.

Het PIV-Bulletin is een regelmatig verschijnende uitgave van de Stichting Personenschade Instituut van Verzekeraars. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder uitdrukkelijke toestemming van de redactie.

Redactiesecretaris
Mevrouw J. (Jenny) M. Polman, Stichting PIV
Postbus 93450
2509 AL Den Haag
Telefoon: 070 333 88 73
Telefax: 070 333 88 33
e-mail: j.polman@verzekeraars.nl
Website: www.stichtingpiv.nl
M.m.v. drs. P. (Peter) J.M. van Steen, tekstschrijver
Creatie & realisatie: Artoos Communicatiegroep bv, Rijswijk